

Karis - Högvalle.

H. M. 7094.

Karis socken.

Undersökning av en brandgrav med fyrkantig
stensättning vid Högvalle i Kila by.
H. M. 7094.

På södra sluttningen av Landsbacken, en ca
36 m hög skogbevuxen höjd, som reser sig på Lappträskets
norra strand, finnes ungefär 25 m norr om ruinerna av
Högvalle husmodersskolas i vintern 1915 nedbrunna huvudbygg-
nad en tydlig av stora stenar bildad fyrkantig sten-
sättning, som omsluter ett ljust jordblandat röse. Ett
annat mindre tydligt röse ligger ca 20 m W om det först-
nämnda på en något högre avsats av sluttningen.

Da det fanns anledning att befara att det först-
nämnda röset vid det tillämnade återuppbyggandet av
skolkaset kunde bliva skadat, erhöll jag av Arkeologiska
Kommissionen uppdrag att undersöka det på min tjän-
steresa i juni 1916. Vid undersökningen, som utfördes den 6.
och 7. juni, biträddes jag av lantmätaren V. Svættichin och
hemmansägaren John Nyberg, två för sin byggs förhistorie
varmt intresserade personer.

Marken, på vilken röset står, sluttar ungefär 13,3%
(1 m på 7,5 m). Stensättningen är ca 6,25 m lång och 5,5 m
bred. De största kantstenarna finnas på forn lämningens
västra längsida och södra bredsida. Deras höjd över marken
närmast invid uppgår till 40-60 cm. De norra och östra
kantstenarna äro lägre, 13-58 cm höga. Gravens inre yta var
nägorunda jämn: ur den med mycket gräs bevuxna marken
stucko ett antal lika stenar fram. Några enrisbuskar

och en tall hade vuxit upp innanför stensättningen.
Vid undersökningen konstaterades att röset mellan kantstenarna var sammansatt av medelstora stenar (mindre än en mansbörd, hästhuvuds stora m.m.), mellan vilka funnos 2-3 var mindre samt en mängd smisten. Dessa stenar lägo inbäddade i ett ca 30 cm mäktigt sandhaltigt jordlager. Under detta kulturlager fanns ett sandlager. De större stenarna lägo glesst i gravens södra ända; deras antal tilltog allt mera mot mitten, och längsmed västra, norra och östra kanterna lägo stenarna på sina ställen packade på varandra. De mörkare kulturlagret ströckte sig huvudsakligen över rösets ^{södra och} mellersta del; längsmed kanterna var jorden ljusare och eller bestod av ren sand. I kulturlagret hittades på olika höjd, nämligen ^{dels} direkt ^{under torven} dels på mellan och under stenarna en stor mängd brända ben; huvudmassan av dem fanns i rösets södra hälft, framför allt i området C 2, varemot ett i bredd bälte vid gravens norra kant alls inga ben blevo framgrävda. På olika höjd eller ca 9-30 cm under jordytan lägo i rösets mellersta del även det tofvlige gravgodset, som till största ^{del} befann sig i skadat skick. Av många föremål voro blott obetydliga rester kvar. De flesta hade varit utsatta för eld, järnsaker starkt förostade. Bland gravgodset måste hava funnits ett svärd och en sköldbuckla eller större delar av dessa. Nu hade de sönderfallit i en mängd skivformiga fragment, som voro överdragna med en skarpa av fastrostad jord och sand. Av svärdslidan fanns i behåll doppskov av brons, närmast påminnande om Engelhardt, Kragehul Mosefund I, 19.

Till svärdsgärdet torde ha hört några ringar med rem-
beslag, och en mängd fragment av en järnked. Av vapen-
delar hittades dessutom en pilepats. Vidare innehöll
graven fragment av bägepännen med ~~omb~~ tillbakaböjd
nålhallare och andra med nålsida (Nadelscheide), en prydnads-
nål av järn med fragment av ett hängsmycke, som sannolikt
har varit av formen Äldre Eisenzeit in Finnland pl. 7 fig.
17, fragment av bronskedar, fingerringar, söjor, armband
m.m. Här och där ^{hittades} i kulturjorden kolbitar, något talikare
uppträdde ^{de} omkring stenen 0,80 - 0,60 i gravens nordöstra del.
Fyndet är katalogiserade ^{under nr} 7094: 1-82.

Efter undersökningen återställdes förslämningen
med största omsorg och så vitt det var möjligt i sitt förra
skick. Högvallefolket av gav ett lofte att bevara ^{den} ~~det~~ och
skydda den mot äreskan.

Alfred Hackman.

pl. 4117
 1. Brandgrav med fyrkantig stensättning vid Högvalle
 husmoderskola, sedd från NW. (1. lantmätaren V. Svættichin,
 2 snickaren J. Öhman).

2. Samma brandgrav, sedd från W.

pl. 4765.

pl. 4766.

3. Samma brandgrav (i förgrunden), sedd från N.
I fonden Lappträsket.

pl. 4767.

4. Samma brandgrav under pågående undersökning.
Bilden är tagen från SÖ.

5. Samma brandgrav under ett obetydligt senare stadium
av undersökningen.

pl. 4768.

A. Hackman 1916.

Kan.

K a r i s socken.

Undersökning av en brandgrav med fyrkantig stensättning
vid Högvalla i Kila by.

1 detaljkarta
5 bilder

H.M. 7094.

På södra sluttningen av Landsbacken, en ca 36 m hög skogbevuxen höjd, som reser sig på Lappträskets norra strand, finnes ungefär 25 m norr om ruinerna av Högvalla husmodersskolas vintern 1915 nedbrunna huvudbyggnad en tydlig av stora stenar bildad fyrkantig stensättning, som omsluter ett lågt jordblandat röse. Ett annat mindre tydligt röse ligger ca 20 m W om det förstnämnda på en något högre avsats av sluttningen.

Då det fanns anledning att befara att det förstnämnda röset vid det tillämnade återuppbyggandet av skolhuset kunde bli skadat, erhöll jag av Arkeologiska Kommissionen uppdrag att undersöka det på min tjänsteresa i juni 1916. Vid undersökningen, som utfördes den 6. och 7. juni, biträdde jag av lantmätaren V. Svaetichin och hemmansägaren John Nyberg, två för sin bygds förhistorie varmt intresserade personer.

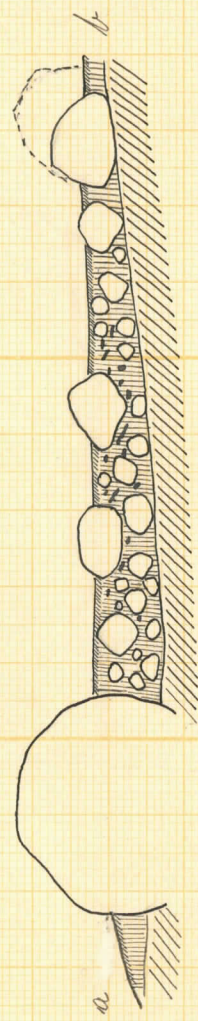
Marken, på vilken röset står, sluttar ungefär 13,3% (1 m på 7,5 m). Stensättningen är ca 6,25 m lång och 5,5 m bred. De största kantstenarna finnas på fornlämningens västra långsida och södra breddsida. Deras höjd över marken närmast invid uppgår till 40 - 60 cm. De norra och östra kantstenarna äro lägre, 13 - 58 cm höga. Gravens inre yta var någorlunda jämn: ur den med magert gräs bevuxna marken stucko ett antal låga stenar fram. Några enrisbuskar och en tall hade vuxit upp innanför stensättningen.

Vid undersökningen konstaterades att röset mellan kantstenarna var sammansatt av medelstora stenar (mindre än en mansbörda, hästhuvudstora m.m.), mellan vilka funnos 2 - 3 varv mindre samt en mängd småsten. Dessa stenar lågo inbäddade i ett ca 30 cm mäktigt sandhaltigt jordlager, Under detta kulturlager fanns ett sandlager. De större stenarna lågo glest i gravens södra ända; deras antal

tilltog allt mera mot mitten, och längsmed västra, norra och östra kanterna lågo stenarna på sina ställen packade på varandra. De mörkare kulturlagret sträckte sig huvudsakligen över rösets södra och mellersta del, längsmed kanterna var jorden ljusare eller bestod av ren sand. I kulturlagret hittades på olika höjd, nämligen dels direkt under torven, dels på, mellan och under stenarna en stor mängd brända ben; huvudmassan av dem fanns i rösets södra hälft, framför allt i området C 2, varemot i ett brett bälte vid gravens norra kant alls inga ben blevo framgrävda. På olika höjd eller ca 9 - 30 cm under jordytan låg i rösets mellersta del även det tarvliga gravgotset, som till största del befann sig i skadat skick. Av många föremål voro blott obetydliga rester kvar. De flesta hade varit utsatta för eld, järnsakerna starkt förrostade. Bland gravgodset måste hava funnits ett svärd och en sköldbuckla eller större delar av dessa. Nu hade de sönderfallit i en mängd skivformiga fragment, som voro överdragna med en skorpa av fastrostad jord och sand. Av svärdsslidan fann i behåll doppskon av brons, närmast påminnande om Engelhardt, Kragehul Mosefund I, 19. Till svärdsgelänget torde ha hört några ringar med rembeslag och en mängd fragment av en järnked. Av vapendelar hittades dessutom en pilspets. Vidare innehöll graven fragment av bågspännen med tillbakaböjd nålhållare och andra med nålslida (Nadelscheide), en prydnadsnål av järn med fragment av ett hängsmycke, som sannolikt har varit av formen Ältere Eisenzein Finnland pl. 7 fig. 17, fragment av bronskedar, fingerringar, söljor, armband m.m. Här och där hittades i kulturjorden kolbitar något talrikare uppträdde de omkring stenen 0,80 - 0,60 i gravens nordöstra del. Fynden äro katalogiserade under nr 7094:1-82.

Efter undersökningen återställdes fornlämningen med största omsorg och så vitt det var möjligt i sitt förra skick. Högvald folket avgav ett löfte att bevara den och skydda den mot även

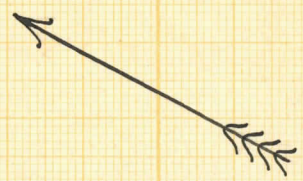
Alfred Hackman.

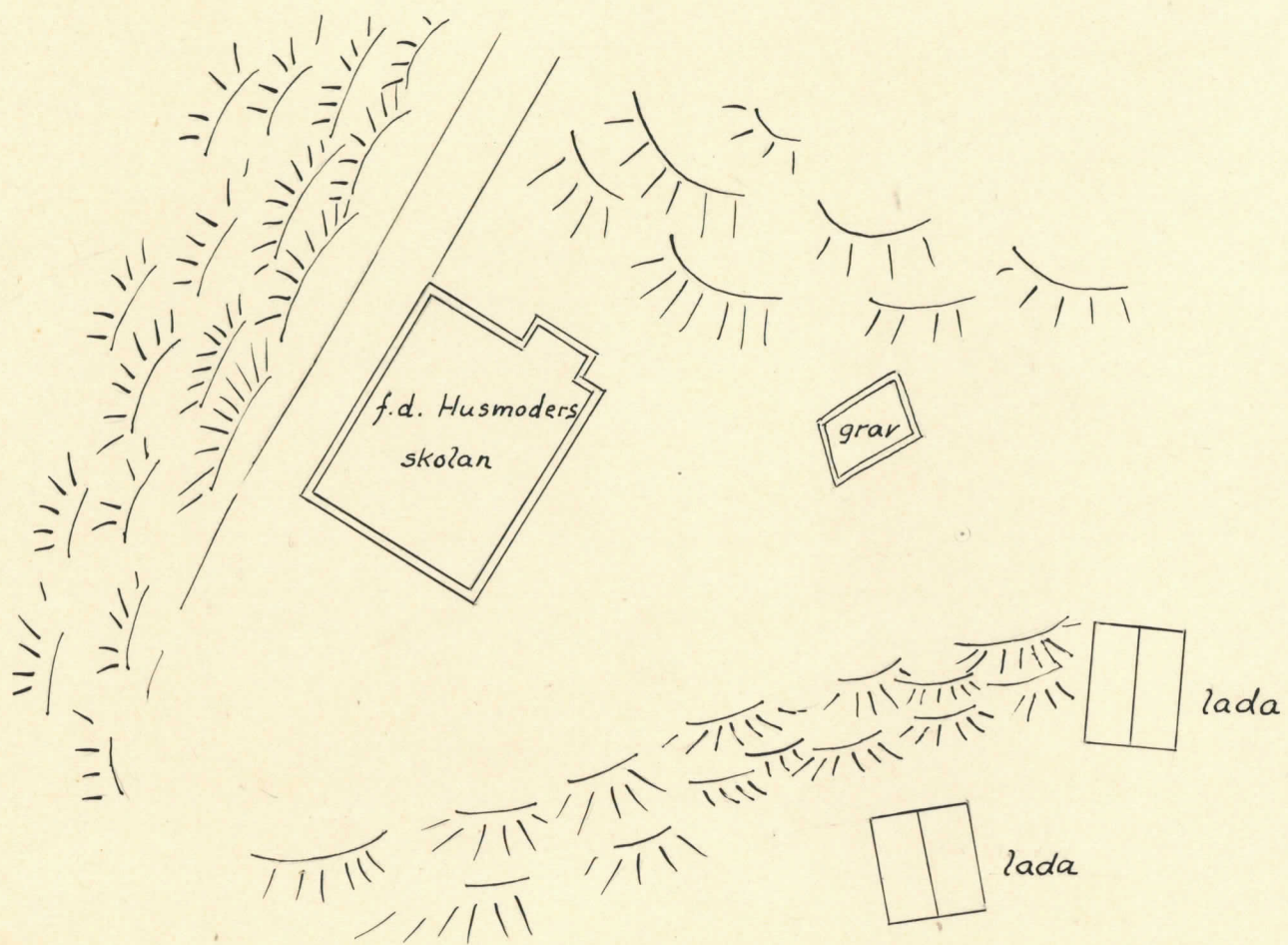
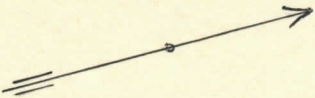

Brandgrav med fyrkantig stensättning på
 Landbacken, på Högvalla husmoders-
 skolas mark i Kila by, Karis socken.
 H. M. 7094.

Inom del med pricklinje utmärkta området ha brända sten blivit
 hittade.

A. Hackman 1916

Karis, Kila, Högvalla

fyrk. stensättning

1:500.